

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Ενότητα 8: Εισαγωγή στην
Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Επικ. Καθηγητής: Νίκος Φωτόπουλος
e-mail: nfotopoulos@uowm.gr
Τηλ. Επικοινωνίας: 23850-55150

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΚΟΠΟΣ

- **Η ενότητα αυτή αποσκοπεί:**
 - Στην εισαγωγή στο διακριτό πεδίο της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και ειδικότερα στο να εμβαθύνει την κοινωνιολογική ανάλυση στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.
 - Στη μελέτη του εκπαιδευτικού συστήματος μέσα από τα μεθοδολογικά και εννοιολογικά εργαλεία της κοινωνιολογίας.
 - Στον κριτικό τρόπο θεώρησης του εκπαιδευτικού συστήματος, ως ενός σύνθετου και δυναμικού κοινωνικού φαινομένου αλλά και ως ενός σύγχρονου κοινωνικού θεσμού.

Αναλυτική περιγραφή

- Αναλυτική περιγραφή.
- Λέξεις – κλειδιά.
- Το αντικείμενο της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης.
- Εκπαίδευση και κοινωνία.
- Το διαρκές ερώτημα.
- Οι κοινωνικές διαφορές και το σχολείο.
- Το πολιτισμικό κεφάλαιο.
- Ο ρόλος του πολιτισμικού κεφαλαίου.
- Θεωρητικές και ιδεολογικές προσεγγίσεις:
 - Το δομο-λειτουργικό παράδειγμα.
 - Η σχολή των συγκρούσεων.
- Η σχολή της συμβολικής διαντίδρασης:
 - Έννοια της κοινωνικής ανισότητας.
 - Έννοια και μορφές και αρχές της κοινωνικής διαστρωμάτωσης.
 - Εκπαίδευση και κοινωνική ιεράρχηση.
 - Ίσες ευκαιρίες και εκπαιδευτικό σύστημα.
 - Ζητήματα ιδεολογίας στην εκπαίδευση.
 - Κυρίαρχη ιδεολογία.
 - Δομο-λειτουργική θεωρία.
 - Συγκρουσιακή θεωρία.
 - Συμπερασματικές διαπιστώσεις.

Λέξεις- κλειδιά

- Εκπαίδευση.
- Κοινωνία.
- Εκπαιδευτικοί θεσμοί.
- Εκπαιδευτικοί μηχανισμοί.
- Εκπαιδευτικές πρακτικές.
- Γνώση.
- Εξουσία.

Η θεωρία των κοινωνικών συγκρούσεων

- Η προσέγγιση αυτή θεωρεί την κοινωνία σαν μία αρένα εντός της οποίας ευδοκιμεί η ανισότητα, η οποία με τη σειρά της επιφέρει τη σύγκρουση και την κοινωνική αλλαγή.
- Οι θεωρητικοί αυτής της τάσης δίνουν έμφαση σε όλες τις ανισότητες οι οποίες προκαλούνται από παράγοντες όπως η τάξη, το φύλο, το έθνος, η φυλή, η ηλικία. Ταυτόχρονα διερευνούν το πώς συμβάλλουν οι παράγοντες αυτοί στην άνιση κατανομή της δύναμης, του γοήτρου, του χρήματος, της εκπαίδευσης, του κοινωνικού κύρους.
- Στη συλλογιστική αυτή εντάσσεται και η μαρξιστική σκέψη αφού δίνει έμφαση στο ζήτημα της ταξικής πάλης και της επαναστατικής αλλαγής.

Η θεωρία της συμβολικής διαντίδρασης

- Δίνει έμφαση στην καθημερινή αλληλεπίδραση των υποκειμένων.
- Προσπαθεί να ερμηνεύσει και να αποκωδικοποιήσει το νόημα που δίνουν οι άνθρωποι στην καθημερινή τους δράση, στις μεταξύ τους σχέσεις.
- Βασικοί εκπρόσωποι είναι οι Max Weber, G.H. Mead, E. Goffman κ.λ.π.
- Ωστόσο η κριτική που έχει δεχτεί η σχολή αυτή εδράζεται στο ότι δίνει έμφαση σε μικρο - κοινωνικό επίπεδο αγνοώντας τη σημασία που έχουν για τις μεταξύ των ατόμων σχέσεις, σημαντικές υπέρ-υποκειμενικές κοινωνικές δομές όπως π.χ κράτος, κοινωνικές τάξεις κ.λ.π.

Η έννοια της κοινωνικής ανισότητας (1/2)

- Η κοινωνία δεν είναι συμπαγής, ενιαία και αδιαφοροποίητη.
- Η διαίρεση της κοινωνίας σε διαφορετικά μέρη γίνεται με διαφορετικά κριτήρια, ανάλογα με ειδικά ή γενικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού.
- Στοιχεία όπως: η φυλή, το έθνος, η κοινωνική καταγωγή, το επάγγελμα, το εισόδημα, το φύλο κ.α. συνιστούν μερικά από τα κριτήρια βάσει των οποίων κατηγοριοποιούνται οι άνθρωποι.

Η έννοια της κοινωνικής ανισότητας (2/2)

- Οι κοινωνικές διαιρέσεις και διακρίσεις πολλές φορές συνιστούν πηγές κοινωνικών συγκρούσεων.
- Οι κοινωνικές ομάδες ανταγωνίζονται μεταξύ τους για την απόκτηση κοινωνικών προνομίων που θα τους επιτρέψουν να διαβιώνουν καλύτερα, να διατηρούνται, να αναπαράγονται και να αποκτούν εξουσία.
- Οι κοινωνικές ομάδες που διαθέτουν κοινωνικά προνόμια και οικονομικούς πόρους είναι αυτές που νέμονται την εξουσία στην κοινωνία. Οι υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες αγωνίζονται να αποκτήσουν κι αυτές προνόμια και πόρους αισθανόμενες ότι αδικούνται από το κοινωνικό σύστημα και την κατανομή των πόρων και της εξουσίας.

Έννοια, αρχές και μορφές της κοινωνικής διαστρωμάτωσης

- Οι κοινωνικά και οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες αγωνίζονται για να διατηρήσουν τα προνόμιά τους και τη νομή της εξουσίας. Σε αυτή την λογική η κοινωνική σύγκρουση είναι αναπόφευκτη και διαρκής.
- Σύμφωνα όμως με μια άλλη λογική οι κοινωνικές διαιρέσεις και οι διακρίσεις που απορρέουν από αυτές αποτελούν αναπόφευκτες συνέπειες της κοινωνικής τάξης και της κοινωνικής ισορροπίας.

Η διαστρωμάτωση σε κάθε κοινωνία (1/2)

- Είναι κοινωνικό και όχι φυσικό φαινόμενο.
- Είναι χαρακτηριστικό της κοινωνίας και δεν αφορά απλώς κάποιες ατομικές διαφορές.
- Προκύπτει από την κοινωνική δομή και επηρεάζει τους πάντες.
- Είναι διαρκής, ακόμα και όταν οι κοινωνίες αλλάζουν.
- Συνεχίζει να υπάρχει στο πέρασμα των γενεών.

Η διαστρωμάτωση σε κάθε κοινωνία (2/2)

- Είναι παγκόσμιο φαινόμενο αλλά διαφέρουν οι μορφές της.
- Στη βάση κάθε κοινωνικής διαστρωμάτωσης υπάρχει μια ιδεολογία η οποία και υποστηρίζει θεωρητικά την υφιστάμενη δομή της.
- Η διαστρωμάτωση δεν περιλαμβάνει απλώς την ανισότητα, αλλά και το σύστημα των πεποιθήσεων και αξιών (ιδεολογία) που τη νομιμοποιεί.
- Ισχύει τόσο σε μικρο-επίπεδο όσο και στο κοινωνικό μακρο-επίπεδο.

Η κοινωνική τάξη

- Η πιο κοινή διαστρωμάτωση είναι αυτή που λαμβάνει υπόψη την κοινωνική τάξη. Η κοινωνική τάξη συνήθως προσδιορίζεται από το εισόδημα, το επίπεδο εκπαίδευσης, το γόητρο του επαγγέλματος.
- Οι βασικές μορφές κοινωνικής διαστρωμάτωσης είναι οι εξής:
 - Το σύστημα της δουλείας.
 - Το σύστημα των καστών (π.χ. Ινδία).
 - Το σύστημα των νομοκατεστημένων τάξεων –
estates (λόρδοι, ιερείς, ιππότες).
 - Το σύστημα των κοινωνικών τάξεων (κοινωνική αναρρίχηση).
 - Το σύστημα των ομάδων κύρους (status groups).

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Φωτόπουλος Νίκος. «Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης». Έκδοση: 1.0. Φλώρινα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.uowm.gr/courses/NURED268/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

